

Про підсумки наукової діяльності Південного наукового центру НАН України та МОН України у 2015–2019 роках

**Голова Південного наукового центру НАН України та МОН України
академік НАН України С.А. Андронаті**

Блок 1.

Найбільш значущі питання в Південному регіоні України, які були висвітлені в процесі їх розглядання на засіданнях Ради, і рішення, які запропоновані ученими регіону для вирішення розглянутих проблем

2016 рік:

Концепція подолання асиметрії пасажирських перевозок в м. Одесі

Суть проблеми: Подолання асиметрії ринку пасажирських перевезень в м. Одесі.

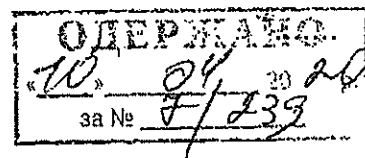
За заявленою кількістю виходів маршрутних таксі (МТ) на лінію і кількістю рейсів, в центральній частині міста Одеси перебуває велика кількість транспортних засобів, що є основною причиною створення пробок. Автобусні маршрути переважно дуже довгі та майже всі вони проходять через центральну частину міста, через що виникає ефект «звужуючої горловини».

Велика кількість маршрутів є наслідком не комплексного підходу, а асиметричною практикою пакетного розподілу перевезень.

Для подолання асиметрії ринку пасажирських перевезень в Одесі запропоновано заходи, реалізація яких дозволить поліпшити використання наявного парку пасажирського транспорту.

Рішення Ради:

- рекомендувати Департаменту транспорту, зв'язку та організації дорожнього руху Одеської міської ради розглянути дану «Концепцію» і організувати її подальшу розробку;

- із залученням експертів і фахівців отримати висновки і рекомендації з оптимізації транспортної мережі пасажирських сполучень.

Одеська міська рада задіяла «Концепцію» при організації заходів з оптимізації транспортної мережі пасажирських сполучень Одеси.

2. Про стан виконання Регіональної програми збереження та відновлення водних ресурсів у басейні Куяльницького лиману на 2012-2018 роки

Суть проблеми: Визначення невідкладних заходів, необхідних для нормалізації екологічного стану Куяльницького лиману як регіонального об'єкту світового значення та втілення їх в практику за допомогою місцевих органів влади.

Формування програми збереження Куяльницького лиману почалося після серії тривалих літніх посух в 2009 році, які призвели до катастрофічного його змілення. Наприкінці 2011 року вона була затверджена Одеською обласною радою на період 2012-2016 років. Дія Програми під тиском учених подовжена до 2018 року, але ряд її вкрай важливіших положень не виконуються через відсутність необхідного фінансування з боку Одеської обласної держадміністрації. Верховна рада України також має ухвалити закон, який надасть території Куяльницькому лиману статус курорту державного значення.

Було прийнято рішення Ради:

- Південному науковому центру звернутися до Департаменту екології і природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації щодо здійснення необхідних заходів для забезпечення своєчасного надходження до виконавців фінансування науково-дослідних робіт з гідрологічного, гідрохімічного, гідробіологічного та медико-біологічного обстеження стану Куяльницького лиману та морської води з Одеської затоки.

І нарешті, *5 грудня 2018 року Верховна Рада України ухвалила закон «Про оголошення природних територій Куяльницького лиману Одеської області курортом державного значення», який сприятиме економному та раціональному використанню природних лікувальних ресурсів Куяльницького лиману і забезпеченню їхньої належної охорони з метою створення сприятливих умов для лікування, профілактики захворювань та відпочинку людей.*

2017 рік:

1. Про стан радіологічної безпеки півдня України

Серед особливо небезпечних об'єктів промисловості в південному

регіоні України знаходиться Южно-Українська атомна електростанція. Її робота потребує постійного, надійного й всебічного контролю за станом як ядерних реакторів, так і навколишнього середовища. Підвищена увага до забезпечення радіаційної безпеки ЮУ АЕС і території південного регіону є необхідною також у зв'язку із закінченням проектного терміну експлуатації енергоблоків станції та бажання продовжити цей термін ще мінімум на 10 років.

З метою встановлення екологічної прийнятності продовження експлуатації енергоблоків АЕС Інститутом геохімії навколишнього середовища НАН України проведено оцінку впливу діяльності ЮУ АЕС на природне середовище. У висновках зазначено, що ЮУ АЕС протягом періоду її експлуатації не виявила помітного негативного впливу на природне середовище регіону; радіаційний вплив викидів у АЕС існує, але він незначний і не перевищує існуючих державних нормативів; діяльність АЕС цілком відповідає вимогам чинного законодавства України про охорону природного середовища. Але, враховуючи, що концентрація тритію в повітрі регламентується НРБУ-97, необхідно постійно проводити контроль вмісту тритію в повітрі в зоні спостереження.

На засіданні Ради центру було прийняте рішення провести сумісне з фахівцями ЮУ АЕС засідання ради ПНЦ з обговорення радіаційної безпеки південного регіону в разі продовження строку роботи енергоблоку №2 ЮУ АЕС і оцінки впливу експлуатації ЮУ АЕС на довкілля в понад проектний період.

За ініціативою Голови Південного наукового центру НАН України і МОН України, академіка НАН України С.А. Андронаті таке засідання ради ПНЦ було проведено 22.05.2017 р.:

2. Обговорення результатів екологічного аудиту діяльності ЮУ АЕС за участю членів Ради Південного наукового центру, фахівців ЮУ АЕС та учених Миколаївщини

Учені Південного наукового центру звернули увагу керівництва АЕС на деякі аспекти забезпечення радіаційної безпеки навколишнього середовища, які потребують додаткової уваги. Перш за все, це — додатковий контроль за наявністю ізотопу тритію (у 2013-2015 рр. тритій у викидах не контролювався внаслідок відсутності засобів вимірювання). На погляд учених, методики відбору і підготовки проб атмосферних випадінь для спектрального аналізу мають суттєвий недолік і потребують удосконалення. Крім того, було зазначено про необхідність переглянути схему і кількість пунктів стаціонарного спостереження, які розташовані у 30-кілометровій

зоні.

Було прийнято рішення Ради:

- Вважати за доцільне укласти між ПНЦ та ВП ЮУ АЕС Угоду про співробітництво для посилення взаємодії вчених південного регіону з ЮУ АЕС в питаннях забезпечення радіаційної та екологічної безпеки її функціонування.

- ПНЦ очолити роботу з залученням з цією метою необхідних інститутів, організацій та окремих вчених.

Угода між ПНЦ та ВП ЮУ АЕС про співробітництво для посилення взаємодії вчених південного регіону з ЮУ АЕС в питаннях забезпечення радіаційної та екологічної безпеки її функціонування була укладена в липні 2019 року.

3. Південний науковий центр разом з ученими Інституту проблем ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України підготував та вніс на розгляд Кабміну України Проект постанови Кабінету Міністрів України "Про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 29 липня 2009 р. № 868".

З цією метою центром було розроблено пакет документів (наукове обґрунтування) під назвою «Розробка пакету документів для протидії тіньовій діяльності на міських ринках».

Актуальність питання пов'язана зі стрімким зростанням неформальної економіки, яка негативно впливає у цілому на економічний розвиток країни і чинить загрозу національній безпеці. Значну частину неформальної економіки складає тіньова економіка, і саме тому питання боротьби з нею є актуальними.

Пропозиції Південного наукового центру НАН України і МОН України з цього питання направлені до Кабінету Міністрів України.

2018 рік

1. **Комплексні океанографічні дослідження Чорного моря: стан та перспективи використання сучасних технологій**

Океанографічні дослідження останнім часом стають об'єктом зацікавлення не тільки науковців, а й громадськості, органів влади, природоохоронних організацій. Наприклад, у 2016 році була створена міжвідомча координаційна рада НАН України і МОН України з морських досліджень, яка розробила Перспективну концепцію морських досліджень в Україні.

Інститутом морської біології із залученням експертів координаційної ради, проводиться створення єдиного банку ДНК організмів Чорного моря. Такий банк інформації дає величезні перспективи для подальших досліджень та для використання в інших сферах. Завдяки такій інформації в майбутньому буде можливість реконструювати види, що зникають або вже зникли.

Створення такого банку ДНК організмів Чорного моря є особливо важливим для збереження популяції чорноморських дельфінів. Так, ця інформація ефективно допомагає у виявленні нелегальної торгівлі дельфінами. Для цього використовуються «генетичні паспорти», які доповнюють вже існуючі чипи.

Діяльність Інституту морської біології була схвалена Радою центру, рекомендовано продовжити зусилля щодо створення єдиного банку ДНК організмів Чорного моря.

2. Радіаційна небезпека при неконтрольованому використанні природно-техногенних водоймищ, які створилися на територіях виходів на поверхню гранітних порід у північних районах південного регіону

В с. Мигія Первомайського району Миколаївської області у червні 2017 року відкрився оглядовий майданчик на березі «Радонового озера». На майданчику встановлені стенди з інформацією про утворення радонового озера з «високим вмістом у воді радону», який застосовується для лікування різних захворювань людини. У той же час, про те, що радон-222 (220) – радіоактивний важкий газ, продукт розпаду радія (торія), і як альфа-випромінювач з великою енергією випромінювання має високу іонізуючу здатність, тому може за різних обставин і рівнів надходження в організм викликати в людини різні захворювання, на інформаційних стендах не вказано. Не наведена також інформація по виконання компетентною установою необхідного обсягу радонометричних досліджень для оцінки радіаційної ситуації і ступеня радіаційної безпеки для людини.

За результатами розгляду цього питання Південним науковим центром було підготовлено лист до Миколаївської облдержадміністрації з рекомендацією обмежити туристичні маршрути до даного об'єкту та створити спеціальну комісію із залученням науковців для дослідження радіаційного впливу та можливості лікувального використання радонового озера.

3. Південний науковий центр НАН України і МОН України в партнерстві з Одеською державною обласною адміністрацією та Радою

ректорів закладів вищої освіти Одеського регіону провів 28 листопада 2018 року в Одеському Будинку вчених Урочисте засідання Ради, присвячене 100-річчю Національної академії наук України.

З вітальною доповіддю виступив голова Південного центру НАН України і МОН України, академік Сергій Андрійович Андронаті. Він наголосив, що Національна академія наук була створена у дуже скрутний період – за два тижні до зміни влади в Україні, в умовах військових дій по всій її території та соціальної та економічної нестабільності. Академії вдалося вистояти та закласти значний фундамент для подальшого розвитку. Вже в 1960-ті роки в УРСР набуває значимості ідея регіоналізації академічних інституцій. В Одесі з того часу створюється Південний науковий центр НАН України і МОН України, Фізико-хімічний інститут ім. О.В. Богатського, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень (до 1991 року – відділення Інституту економіки УРСР), Інститут морської біології (до 2014 року - Одеський філіал Інституту біології південних морів імені О.О. Ковалевського) та інші. На сьогодні академічні установи Одеської області акцентовані на вирішенні найважливіших проблем регіону.

2019 рік

1. Про угоду між Південним науковим центром НАН України і МОН України та Южно-Українською атомною електростанцією про співробітництво в сфері підвищення ефективності і безпеки атомної енергетики.

В липні 2019 року Південний науковий центр і Южно-Українська атомна електростанція підписали Генеральну угоду про співробітництво у сфері підвищення ефективності та безпеки атомної енергетики. Пріоритетним напрямком такої спільної діяльності є забезпечення атомної станції комплексом наукових і технічних заходів, які реалізуються при продовженні терміну експлуатації енергоблоку № 3.

Планується також впровадити нові та удосконалити вже діючі системи попередження радіаційної та екологічної небезпеки атомної станції, модернізувати системи контролю присутності тритію в повітрі та водному середовищі, оптимізувати методики відбору та підготування проб для визначення ізотопів різних елементів в атмосферних опадах. Потрібно конкретизувати схеми й кількість пунктів стаціонарного спостереження, які розташовані у 30-кілометровій зоні.

Протягом виконання заходів ЮУАЕС та Південний науковий центр сформують спільні робочі групи і комісії для обговорення і вирішення актуальних питань. Якщо виникне така необхідність, то до співробітництва будуть залучатися інші компетентні наукові установи і організації.

2. Про перспективи розробки «Державної цільової науково-технічної програми в галузі морських досліджень і технологій» на п'ятирічний період з урахуванням рішення ООН присвятити наступне десятиріччя науці про океан в інтересах сталого розвитку людства

Південний науковий центр НАН України і МОН України спільно з Міжвідомчою координаційною радою з питань морських досліджень МОН України та НАН України провів 28 листопада 2019 року розширене засідання Ради «Одеська наука – Чорному морю: стан і перспективи досліджень».

Для обговорення стану та перспектив наукових досліджень в Південному регіоні і безпосередньо в Одесі також були залучені наукові секції і проблемні комісії ПНЦ: екології, хімії, космічних досліджень, морегосподарського комплексу, Одеського відділення Наукової ради з проблем навколишнього середовища та сталого розвитку НАН України, Науково-координаційної ради «Радіобіологія, радіотехніка та радіаційна безпека півдня України».

Питання стану та перспектив морських досліджень в наукових установах різної відомчої належності були розглянуті в:

- ✓ Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова,
- ✓ Українському науковому центрі екології моря,
- ✓ Інституті морської біології НАН України,
- ✓ Чорноморському національному університеті імені Петра Могили,
- ✓ Інституті проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України,
- ✓ відділенні гідроакустики Інституту геофізики ім. С.І. Субботіна НАН України,
- ✓ науково-гідрофізичному центрі НАН України.

Було прийнято рішення Ради:

1. Враховуючи, що морський науково-дослідницький потенціал України в останнє десятиріччя зменшився до критичного рівня, насамперед внаслідок анексії Російською Федерацією Криму та прилеглої шельфу Чорного моря, а також той факт, що діюча в Україні відомча система фінансування та виконання наукових досліджень при проведенні цільових

морських досліджень в інтересах конкретних відомств неспроможна вирішити існуючі проблеми, Південний науковий центр НАН України і МОН України вважає, що Україні конче потрібна «Державна цільова науково-технічна програма відновлення морських досліджень та науково-дослідницької інфраструктури», ключовими пріоритетами якої будуть створення 3 відповідної дослідницької інфраструктури, відновлення науково-дослідного флоту та сучасної системи підготовки спеціалістів морських галузей з урахуванням досвіду європейської та світової науки.

2. Доопрацювати Концепцію Державної цільової науково-технічної програми відновлення морських досліджень та науково-дослідницької інфраструктури на період до 2025 року, створивши Робочу групу в рамках Міжнародної координаційної ради з питань морських досліджень МОН України та НАН України. Робочій групі визначити перелік цільових науково-технічних проектів, що увійдуть до Програми, та запропонувати перелік науково-технічних завдань до кожного з них, а також здійснити інше доопрацювання Програми

3. Рекомендувати Мінекоенерго України ініціювати відкриття постійно діючої бюджетної програми «Організація і проведення державного екологічного моніторингу Чорного і Азовського морів як природних об'єктів міжнародного природокористування» з щорічним фінансовим забезпеченням функціонування державної системи екологічного моніторингу Чорного і Азовського морів, включаючи проведення морських експедиційних досліджень, утримання науково-дослідних суден, обробку і аналіз даних в наукових лабораторіях і підрозділах УкрНЦЕМ в цілях оцінки, діагнозу і прогнозу стану морського довкілля та вироблення науково обґрунтованих рекомендацій для управлінських рішень, тощо.

4. Запропонувати базові положення до спільної програми НАН України та Мінекоенерго України щодо моніторингу водних біоресурсів на акваторіях природно-заповідного фонду для оцінки стану запасів і визначення допустимих лімітів вилучення.

5. Підтримати затвердження поданих ДУ «ІМБ НАН України» до Мінекоенерго України методичних основ державного моніторингу екологічного стану морських екосистем України за характеристиками біотичних угруповань, а також ініціювати незалежну оцінку з боку установ Національної академії наук України сучасного стану водних біологічних ресурсів, які базуються на принципах Водної рамкової директиви та на Європейських стандартах.

6. Вважати доцільним укладення угоди про наукове и науково-технічне співробітництво між Південним науковим центром НАН України і МОН

України та Національним центром управління та випробувань космічних засобів Національного Космічного Агентства України з метою координації проведення спільних робіт по використанню даних космічного моніторингу.

7. Сприяти розвитку молекулярно-генетичних досліджень гідробіонтів Чорного моря із застосуванням методів ПЛР-аналізу. (Зокрема, передавати біологічні зразки гідробіонтів, які зібрані у морських експедиціях, для проведення генетичних досліджень, обмінюватися науковою літературою, висвітлювати отримані наукові дані на спільних наукових форумах, наукових конференціях та симпозиумах).

8. Підтримати наукові проекти з морської тематики, як пріоритетного напрямку, подані ОНУ імені І.І. Мечникова на конкурс МОН України для фінансування з 2020 року. ПНЦ звернутися до МОН України з клопотанням про фінансову підтримку цього напрямку досліджень в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова та в Україні в цілому

9. Підтримати ініціативу ДУ «ІМБ НАН України» щодо проведення Міжнародної наукової конференції "Наша спільна Одиссея: минуле, сучасне та майбутнє" в Україні, м. Одеса 9-15 серпня 2020 року та її програму в цілому. Виконання заходів щодо розв'язання найважливіших регіональних проблем

Рішення Ради Південного наукового центру щодо перспективи розробки Державної цільової науково-технічної програми в галузі морських досліджень і технологій на п'ятирічний період доведено до:

- ✓ керівництва НАН України,
- ✓ керівництва МОН України,
- ✓ Мінекоенерго України,
- ✓ національного центру управління та випробувань космічних засобів Національного Космічного Агентства України,
- ✓ обласних держадміністрацій Одеської, Миколаївської і Херсонської областей.

Абразійно-зсувна небезпека північно-західного узбережжя Чорного моря і першочергові заходи його захисту в м. Одеса (21.02.2020 року)

Посилена увага до стану морського середовища, особливо у прибережній його частині, обумовлена тим, що в північно-західній частині Чорного моря активно розвиваються різні види діяльності людини. Тут розташовані одні з найвеличезних портових агломерацій – порти Южний, Одеса, Чорноморськ, в прилеглий до них акваторії існують підхідні канали, якірні стоянки та інше. Безпосередньо на березі розташована значна кількість

населених пунктів, які мають вихід на берегову смугу моря, починаючи від міст Одеси, Чорноморська, Южного до великої кількості сіл та поселень.

Прибережна частина моря – це місце розвитку і реалізації найбільш активних і потужних природних процесів, які пов'язані з перерозподілом водних мас та садкового матеріалу. Уся система формування підводного рельєфу, осадконакопичення та абразії, а також зміни форми та положення берегової смуги постійно знаходяться у стані динамічної зміни. Через посилення антропогенного впливу на геологічне середовище відбувається активізація зсувних і деформаційних процесів у береговій смузі моря, що призводить до втрати дорогої прибережної території і ставить під загрозу безпечну експлуатацію існуючих будівель, портових гідротехнічних, протизсувних споруд. Наочним прикладом стала техногенна катастрофа в Чорноморську, в якому через постійний природний рух ґрунту, обумовлений зсувними процесами, було зруйновано 17 приватних будинків та нависла загроза над низкою багатоповерхових будівель.

На теперішній час існує реальна необхідність у проведенні комплексного системного вивчення геодинамічного стану берегової зони північно-західної частини Чорного моря для розуміння закономірностей змін природного середовища та місця і ролі у них техногенного фактору.

Було прийнято **рішення Ради:**

- Підняти перед Кабінетом Міністрів України питання про необхідність організації комплексного системного вивчення геодинамічного стану берегової зони північно-західної частини Чорного моря.

Рішення Ради ПНЦ з цього питання було направлено до Кабінету міністрів України та Одеської обласної державної адміністрації.

Блок 2

Організація використання у народному господарстві регіону прогресивних науково-технічних розробок

За період 2015-2019 рр. Південний науковий центр здійснив більше 200 звернень (до Голів обласних державних адміністрацій Південного регіону, обласних рад, мерів міст Одеси, Миколаєва та Херсона, Українського союзу промисловців і підприємців і регіональних центрів інноваційного розвитку) з пропозиціями розглянути можливість використання в областях півдня України інноваційних пропозицій наукових установ Південного регіону (збірник «Пріоритетні інноваційні пропозиції і фундаментальні та прикладні дослідження наукових установ Південного регіону України», випуски IV-VIII).

2016 р. – 39 звернень

2017 р. – 50 звернень
2018 р. – 67 звернень
2019 р. – 59 звернень

Випуски збірника «Пріоритетні інноваційні пропозиції і фундаментальні та прикладні дослідження наукових установ Південного регіону України» щорічно доводяться Південним науковим центром:

- виконавчим директорам регіональних центрів інноваційного розвитку України;
- Генеральному директору Виконавчої дирекції Одеської міської організації роботодавців;
- Голові Правління Одеської обласної організації роботодавців;
- Головам Одеської, Миколаївської та Херсонської міських рад;
- Головам Одеської, Миколаївської та Херсонської облдержадміністрацій;
- Директору Інноваційного центру НАН України;
- Директорам наукових центрів НАН України,
- Директорам установ НАН України Одеської, Миколаївської та Херсонської областей;
- Керівникам галузевих організацій Одеської, Миколаївської та Херсонської областей;
- Директору УкрІНТЕІ;
- Ректорам ЗВО Одеської, Миколаївської та Херсонської областей.

За підсумками діяльності Південного наукового центру у 2015-2019 рр. з метою виявлення і розвитку унікальних галузей або видів економічної діяльності, в яких результати наукових розробок установ НАН України можуть бути використані для підвищення потенціалу і конкурентних переваг регіону, а також матимуть тривалий і комплексний вплив на розвиток відповідних територій, до Одеської, Миколаївської та Херсонської облдержадміністрацій, керівництва міст Одеси, Миколаєва і Херсона, регіональних центрів інноваційного розвитку, спілки виробників і підприємців було направлено більш ніж 1200 пропозицій щодо використання наукових розробок установ Південного регіону (збірник «Наука в Південному регіоні України (важливі досягнення наукових установ Південного регіону України в галузі фундаментальних, прикладних досліджень та інноваційної діяльності)», випуски XIII-XVII. Пропозиції надані більш ніж у 20 напрямках фундаментальних досліджень та у 15 напрямках інноваційних пропозицій.

2016 р. – 401 пропозиція
2017 р. – 362 пропозиції
2018 р. – 217 пропозицій

2019 р. – 240 пропозицій

Блок 3

Конкурс інноваційних проектів, що приурочений до Дня науки України

Щорічно, вже понад 19 років, Південний науковий центр НАН України та МОН України спільно з Департаментом освіти і науки Одеської облдержадміністрації, Одеським інноваційно-інформаційним центром ТОВ «ІНВАЦ» проводить регіональний конкурс інноваційних проектів, що приурочений до Дня науки України.

Для прийняття участі в конкурсі запрошуються наукові та академічні інститути, конструкторські бюро, підприємства, інші організації Одеської області та особи, які мають намір представити інноваційний проект.

Так, на конкурс 2017 року було подано 33 проекти, на конкурс 2018 року – 24 проекти, на конкурс 2019 року – 26 проектів.

Всього за попередні конкурси подано 1219 інноваційних проектів.

Блок 4

Просвітницька діяльність центру

В рамках щорічного Фестивалю науки в Південному регіоні проведено низку різноманітних заходів щодо популяризації науки та її досягнень, а саме: конгреси, конференції у наукових установах регіону (наприклад: 26-28 квітня 2017 р. у ФХІ ім. О.В. Богатського НАН України відбулася ХІХ наукова молодіжна конференція «Проблеми та досягнення сучасної хімії», 20 квітня 2018 р. в ІПРЕЕД НАН України відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Переробка вторинної сировини виноробства. Можливості диверсифікації виноробних підприємств», 16-18 травня 2019 р. на базі Одеського національного економічного університету проведено Міжнародну науково-практичну конференцію «Трансформація фінансово-кредитних відносин в умовах цифрової економіки»), наради, збори у 2 установах, тренінги, семінари (наприклад: 11 травня 2017 р. в Миколаївському аграрному університеті відбувся Всеукраїнський науково-практичний семінар «Практичні можливості та перспективи використання в освітньому процесі сучасних інформаційних технологій», 11 травня 2018 р. в Миколаївському аграрному університеті відбувся семінар-навчання «Особливості реалізації державних та міжнародних проектів на базі вищого навчального закладу аграрного профілю»; 20 березня 2019 року на базі Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України

проведено семінар з популяризації ролі науки в розвитку соціального підприємництва та в забезпеченні відродження збанкрутілих підприємців в регіоні Українського Придунав'я за проектами Дунайської стратегії «Використання фінансів для позитивних соціальних змін»; форуми, «круглі столи», читання (наприклад: у травні 2019 року на базі Фізико-хімічного інституту ім. О.В. Богатського НАН України відбулися XXXIX наукові Читання імені академіка М.Д. Зелінського), лекції (наприклад: 16-17 травня 2019 р. на базі НУК ім. адм. Макарова Інститутом імпульсних процесів і технологій НАН України проведено Цикл лекцій для студентів на загальну тему «Наука, як рушійна сила розвитку цивілізації»), виставки, виступи у ЗМІ (наприклад: 27 травня 2017 р. в газеті «Одеські вісті» вийшла стаття Голови центру С.А. Андронаті і директора центру О.М. Хуторного «Гордость Одесской науки»; 24 травня 2018 р. на одеському телеканалі «ГРАД», у програмі «Тема дня», відбулося інтерв'ю з директором ФХІ ім. О.В. Богатського НАН України, академіком НАН України С.А. Андронаті), олімпіади, конкурси тощо.

Голова Південного наукового
центру НАН України та МОН
України,
академік НАН України

С.А.Андронаті